

1
S/18
rec
2/6/42

548
P.P. 1-10
ex m

JUN 2 . 1942

M. N. Mphelo

Molgat

K34/78

Kitaba » Papadi ya Banyana le Banyana

» Mantwana (Montwana)

3p of use. Mphahlela history and
about mantwana game
indexed
(1/3)

Mantwana ke Papadi ya Banyana le Banyana, ba
papala papadi yena ka dipaka tsa pedi zeila mo
kone xa ngwana; xa di baputwa ka se
swana, ba bangwe ba di raloka. Maserane
xo zilila Mantwana xaba, xa xo na le ngwana
Matlaxosa, ba bangwe ba di raloka xo tloa
Mantwana xo zilila ba eja, bakapa xo raloka,
xo ba ba sobeta ngwedi.

Papadi ye ya Montwana e atisa xo
ralokwa ke bona-bona Masorana le Banyana;
E se bang ba xo disa Mamane, xe ele
ba ba e ralokang xo tloa Maserane le
Maserane wa xo disa Nkomo xa a Kothwe
xore a tla a e raloke, morinane le o tee
wa xo disa xa a Nyakere.

Batho ba ba ralokang Montwana ke
ba metsana e batanemeng, xe ba rata xo
raloka Montwana a disa di hlopanyana,
ba rata xo xahlana Morongwe; sentši-
ntši ka thapama.

2

548

K34/78

2

Ba tla fihla be dula fare, xomme monyana
 xoba lesoxana la thoma lare - Tama dikxosi,
 Aowa ba tla araba, xomme are aowa! Baxeto
 re thile moutoaneng, byale renyankaxu xo dira
 Moutoana re swamethi xore re kete-Isosiana
 yafena, ke xore motha ya a tloko xore laola
 ya ba ena ketapela yarena.

Kemolla o mong wa banenyana o tlo
 ena a motlaba ka za a bonang le yena.

2 Byale mongwe o tlo ena are - Je-
 Kxotla, la ba baso, moma a betwa mong o
 a ahlama" a re ketheng, xomme ma ke
 be ke re e ka ba - Mashopane xomme mohatane
 ya a ke tla lefodi; mong le yena o tlo ena
 a tlo la xaxwe a ba a ketha, joale
 ba tla re re e tlo e le Masoxana a mane
 le Banyana ba bane; Ba tla re Masoxana
 a e kethele, le banyana ba e kethele
 xomme soxana le le tlo xo ketha
 monyana, yaba le yena monyana goone
 o be a le kethele e tlo Isosiana,
 xe xo sena ba joalo ba tla thomella
 xape xo ketha.

548

K34/78

3

E pyele xo na le krosana ya bona, byale xa xo na le mohla xo e wa xo kxethwa basadi, bana le bauma.

Krosana ya bona e ka ba botša yare xo sasa ke tsatsi la xo kxetha basadi, bana, le bauma, byale leswanetšhō xore le kxobokane.

Tsatsi la o we krosana xa e yi, e ne mosadi, bana ke lekotla kamoka, Mosadi xa a yi one monna, bana ke lekotla.

Xe ba kxetha bauma ke dula thokō basadi thokō, xomme o morolo wa Banenyana o tla tšua, a hlakla ba banenyane kamoka ba bowela thokō; e tla ba ja bana ba tla xo kxethwa. Mosinane o morolo le yna o tla hlakla ba ba nyenyane xore e tše e be bona bana.

Byale banenane ba tla hlakana le banenyana, xomme ba nyake basadi xe banenyana ba sa ba zetole; banenyana ba a tloxa ba yo loxa moseka a byang ya ba a betšang ditshoatshoane, ba a ja basimane; mosinane o tla le tšea a tane a leka xo le tšentšā letshong la

4

548

K34/78

4

Ngwanenyana yo mongwe le o mongwe yo
 a tla xo xo le tšea a le apara o mo
 dumetšhe, joalo-joalo, xomme joale batla
 Kxetha bana, šexana ke Momme, monyana - ke
 mosadi; joale Momme le mosadi betla dula
 zelō xo tee ba Kxetha ngwana, o tee, babedi
 xoba babararo. Ba tšene xce ba fedlitšhe xomme
 Mosadi o tla tšora a ya xo batswadi ba
 Ngwana are - Ngwana wa lena ke ngwanakhe
 ko wa Mantoaneng, xore ba moše tšimelō
 Byele košana e tla ^{tšebisa} ~~tšebisa~~ xore
 e ka thōwa mošoni wa yōna.

Mantoane a balokwa ka Kxweddi ya
 Semphe-ke-Kxoše (March) mola xo lewa le
 hlabula, xoba Mola xo bonnwe xo lewa
 dikxobē. E se bang ka ngwana wa tšala.

košana e tla ba tšebisa xore hošana
 xo ewa Mantoaneng bo keta (Kxole le xae xo
 ka no ba bokxolē bo bolekhaneng dihaka tšetharo
 xo ba xo žeta žao) (3) Three miles or more).

Xomme ba tla ho xele xe ele ba xonaloba
 Mantikoea ba hloa ba lukiša želō žawe
 ba Kxora, ba ara dintloana, (xo ya ka malapano

a bōna). Masoana - (banna banna ba tla
tšema dipate tšemi barotela, basedi banna
ba lokisa tša karane, dibela di tšikwa, ditšela
kanotha xo lokiswa joale karane. Banna ba
tla ara letaku le xo axelata mote, le
koro e tla axwa; mme xe ba feditha ba tla
boyela xae.

Mantšiboea batla ya xapaxapa.

Banna xa ele mōla ya xe ba tšema, ebela
ele ba xabina (xo valoka) masoana xo fihla
Mantšiboea ba ka saka ba rula di tšema
tša xona. Le xona ba xo valoka xe ba
buna ba bina xo tšema masoana, ja valoka
jeela mōla ba tšema xona. Xgwadi xo sene
pula. Le xona ba tšema masoana.

Ka ba valoka tšiki le lengwe le le lengwe.
Kxantša ba xe ell le hlabula bak valoka
tšiki le lengwe le le lengwe xo fihla
Le hlabula le tšela.

Mantšiboea xo ba boye, Banyane batla
le dipata tša xo apha, dijo tša ka maemong
magela, dinyōba, Macapu, Maraka, joalo-joalo.
Ba tle, ba apeyela banna ba bōna.

548

6

K34/78

6

Banna ba tla tla le mafela a se mako,
ba xotä mollö Kxorong, ba a beše, xonne
ba thomä maxang, Ba ithute diretö tsä
dikxomo, ba ene di nqane le ditkai.

Basadi böna ka seowe sebata ba
ka se ba tšene fase le apea, mongwe
lemogwe o apejile mohatšaxe le banna
ba xaxe.

Xomme xo tla re xe ba fedithe
ba botšana, banna banna ya ba baile xe ba
e tla ba tla le ditšeloane tsä xo soläla;
Byale ba tla sola mongwe le mongwe
o ka ja moratšaxe a xona a ja
banna ba ja, hokoaia byale, banna
ba tla ja xo tse kowa Kxorong, xonne
ba kixera ~~moradi~~ monna yo moradi yane
a tšaxo xoba a apejile Pšä.

Basadi le böna ba ja banna ba böna
thokö ba sad šäla ba eja xo tee.

Kamoraxo xo faowe ba tla kōpana
ba opēla dipina tšē ba di ratang,
tšē dingwe ba tla a ithuta xōna
faowe mohloaneng.

548

1/

K34/78

7

Aowa xo tla opelwa xo zihla bana
mohlomang ba lapa, ba ya xo kopela
dibaka tsa xo tswa ba ya xae; xo bo papa
abona.

Komoraro ba tla kwa basadi be thona
xomiola ba bo sa aise ba sa opela.

Thona e tla baxosa ke bošexo xo
yane bosela a nyeng xo sobala.

Basadi ba tla owala dipeta tsa
ba tiling natsa.

Empa basadi ba ba tla re ba
zihla xae ya ba ba kwile.

Byale ka re kase e ka se lele
le xotlo e le bapetle. Eupha le xa xole
byalo ba tla boea xapa-xape horara.

Batla ba etla, ba iphsina ka
xo ja lehlabula, xo opela le bontsi.

Mantwana a ralokwa ka ona
moxwa ona o.

Je xa re se ya tsebe ka
xo swana, ebile re se ya raloke ka
xo swana. Moxwa ke ona o.

Moses Mphelo

548

1

JIN 2 - 1942

K34/78

Kitaba = Setšaba sa xa Mphahlela.

Setšaba se sa xa mphahlela saKoo.
 Kowa Maake e be ephaona moshate byala
 xo bakwa boxosi ke se Mphahlela se
 ba ha ba bape ke Mphahlela ahe - Mouna
 ke wa xo e phahlela, ke ha tsama ka diban
 ke se a ba tloxa a ha
 jano xa sekhuksuni le sehlopa sa xaxna
 Sekhuksuni a kwana nabo, aowa ba
 phedisana, ba ba ba tloxa, (ka xone
 banna ba xa sekhuksuni ba dimelile
 xo tšea ba sadi ba xa mphahlela le banna
 ba xa mphahlela ba tšea ba sadi ba xa
 sekhuksuni }

Sekhuksuni se ba jamma le Nana
 Komo thoko ya jebaya, Mphahlela o ile
 xe a e ha keno a japana le wa
 xa ba mouna wa maajana, Mouna
 wa Maajana ahe krozi keno, Mphahlela
 ahe ke krozi a xo zetore ke se
 sehlopanyane se sala jawa xana joala
 sare ke Maajane, Mouna wa Maajane ahe
 o ha tsama o ephahlela.

2 548

K34/78

9

Mphahlele a feta a ya xo aya ka Molapong.

Aowa a dula a busa. ~~A tse~~ A tse
Ikozi ya setsaba se sa xa Mphahlele xe
bale molapong e ke e le Matsobane a
hwa xa tse. Mphahlele a tla xona
ja Seleteng xo dula xona. A tsho
Molapong.

Chile xo fihla ja, Moma wa
Majana a xana xo buswa, ya swarona
ka dinala, ya ntshe, leruno le e kwa
nana ya motho, molamu - e le molamu;
Mphahlele a feta Moma wa Majana
Je xe xo e falo aowa Moma
wa Majana a xana xo buswa ke
Mphahlele, a xana xo tsele motho.

Banna ba xa Mphahlele ba tswa ba
ja xo rutwa bokotabule (kopodisa) bafile
xo feta bape re yo swara banna
ba Majana; e le Mapole a mahano a
basutho le makwapa a mbedi.

He xore ba ba leletsiä ba ba
lilaba ka mammo, xo kwala motho
o tse fela o bexo ore - O se ke wa

548

3

K34/78

10*

bolaya lekwapa!² o bolaye maoba.
Aowa Mapolisa a batho a ekwēca
xwa poloxa a se makae.

Mphahlele a hwa, xwa tēna
Matine a buša, dikolo tša aowa,
Maejana a kōba xo senyana empa
nosemame wa xa Mphahlele xce a e
tšwa sekolong a hlaka; basemame ba
maejane ba xana xo mmōna ka leihlo.
O be o ka se sepela ka phudinane
wa sepelela thoko tša Maejane.

Aowa joale ba be be phedišana joale
ka batho. Baruma ba difedele
xo šetše basimame. bōna ba be ba sa
swere bothata.

Matine oise xo hwa xwa tēna
Phatudi ēna yo ke xana byale xe ke
ryalo a abusang. Ke Kroši e bohalele kudu
ka maatla, e aya dikolo za naxeng ya
yona; bana ba hlalele ba eya phele.
Sekolo sa nana ya xaxwe ke se
sengwe sa tše dituna.

Kroši Phatudi o ludisā setsaba sa
xaxwe o setswetsē phele. End. S. 548

M.N. Mphelo.